

8-10 Yaş Çocuklarda Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği Türkçe'ye Uyarlama Çalışması ve Ayrılık Kaygısının İncelenmesi

Separation Anxiety Assessment Scale for Children Aged 8-10
Adaptation Study and Investigation of Separation Anxiety

Saniye Teze Emel Arslan

Öz. Bu çalışmanın amacı, 8-10 yaş çocukların ayrılık kaygısını değerlendirme ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmak ve çocuklarda ayrılık kaygısını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği (SAAS)'nin orijinal formunu Eisen ve Schaefer (2005) ebeveyn formunu (SAAS-P); Hahn, Hajinlian, Eisen, Winder ve Pincus (2003) çocuk formunu (SAAS-C) geliştirmiştir. Çalışmadaki veriler 8-10 yaşında 445 çocuk ve bu çocukların annelerinden elde edilmiştir. Verilerin analizinde, test-tekrar test, iç tutarlılık katsayısı, açımlayıcı faktör analizi, benzer ölçek geçerliği kullanılmıştır. Ayrılık kaygısı değerlendirme ölçeği çocuk ve ebeveyn formundan elde edilen puanlar çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. SAAS-P güvenirlik katsayısı .82 ve SAAS-C ise .78 değeri bulunmuştur. Ölçeğin her iki formunda da, 3 alt boyut saptanmıştır: 'Terk Edilme Korkusu' (TEK), 'Yalnız Kalma Korkusu' (YKK) ve 'Felaket Olaylar Endişesi' (FOE). Altboyutların Cronbach Alpha katsayıları .58 ile .75 arasında değişmektedir. SAAS-C/P'e göre, erkeklerin ve tek çocukların daha kaygılı olduğu bulunmuştur. Ayrılık kaygısı adına yaş değişkeninde anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: 8-10 yaş çocuklarda SAAS-P/C, Yalnız kalma korkusu, felaket olaylar endişesi, terk edilme korkusu, uyarlama çalışması

Abstract. The aim of this study is to conduct a Turkish validity and reliability study of the separation anxiety assessment scale of 8-10 year old children and to examine separation anxiety in children in terms of various variables. The original form of the Separation Anxiety Rating Scale (SAAS), Eisen and Schaefer (2005) the parent form (SAAS-P); Hahn, Hajinlian, Eisen, Winder, and Pincus (2003) developed the child form (SAAS-C). The data in the study were obtained from 445 children aged 8-10 years and their mothers. In the analysis of the data, test-retest, internal consistency coefficient, exploratory factor analysis, and similar scale validity were used. The scores obtained from the child and parent form of the separation anxiety assessment scale were examined in terms of various variables. SAAS-Preliability coefficient was found to be .82 and SAAS-C was found to be .78. In both forms of the scale, 3 sub-dimensions were determined: 'Fear of Abandonment' (TEK), 'Fear of Being Alone' (YKK) and 'Worry About Calamitous Events' (FOE). The Cronbach Alpha coefficients of the sub-dimensions vary between .58 and .75. According to SAAS-C/P, boys were found to

Keywords: SAAS-P/C in children aged 8-10, Fear of being alone, Worry About Calamitous Events, fear of abandonment, adaptation study

Dr. Öğr. Üyesi Saniye Teze
Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye
eposta: steze@gantep.edu.tr

Prof. Dr. Emel Arslan
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye,
eposta: emelarslan@erbakan.edu.tr

Geliş/Received: 24 Mayıs 2022/ 24 May 2022
Düzeltilme/Revision: 22 Haziran 2022/ 22 June 2022
Kabul/Accepted: 22 Haziran 2022 /22 June 2022

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

Yetişkinlikteki kişilik yapısı, yaşamın ilk yıllarındaki kilit figürlerle, özellikle bağlanma figürleriyle kurulan ilişkinin ve etkileşimin bir ürünüdür. Aralarındaki duygusal bağ bağlanma kuramı olarak adlandırılmış olup güçlü bağları olanlar zorluk anında güvendiği bağlanma figürüne başvurur ve beklediği uygun yanıtı alabilir. Kişiler bağlanma figürüne güvenebildiği kadar çevresine güvenebilir. Buna karşılık bağlanma figürüne güvenemeyen çocuk, kimseye güvenmeyen bir yapı ve kaygı davranışları sergiler. Bağlanmanın sağlıklı olması bireyin psikolojisinin bağışıklık sistemi olarak düşünülebilir (Bowlby, 2014; Güvendeğer Doksat ve Çiftçi, 2016).

Bağlanma kuramı, kişinin tercih ettiği ve ayrıcalık verdiği diğeriyle yakınlık kurması ve yakınlığı devam ettirmesiyle sonuçlanan tutum biçimidir. Bu durum bağlanma figürünün nerede olduğunun gözle veya kulakla denetlenmesini, bazen selamlaşmayı veya bakışmayı içerebilir. Bireyin bağlanmasında gelişim yollarının ve şemalarının oluşması bebeklik-çocukluk ve ergenlik döneminde bağlanma figürleriyle yaşadığı deneyimleri belirler (Bowlby, 2015). Bağlanma bağı devam ettikçe katkıda bulunan bağlanma davranışı biçimleri yalnızca gerektiğinde devreye girer. Örneğin, korkutucu bir şey, yorgunluk, hasta olmak, kaybetme tehdidi, bağlanma figürünün tepki vermemesi ya da ona erişememe durumları sayılabilir. Bağlanma davranışı aktifleştğinde, çocukta bunun sonlandırılması bağlanma figürünün izini sürme, dokunma, sıkıca yapışma, bağırma, öfke, ağlama görülebilir ve bağlanma figürünün güven veren etkin bir davranışı gerektirebilir. Bu tür girişimler başarılı olduğunda aralarındaki bağ normalde olan haline döner. Ancak başarısız olduğunda çocuğun açabaları er ya da geç azalsa da tamamen bitmez. Aksine kanıtlar, bağlanmayı eski haline getirme çabasının giderek artan sıklıkla gösterdiğini saptamıştır (Bowlby, 2015; Ruppert, 2011). Bir insan için bağlanma figürünün mevcut ve cevap verebilir olduğunu bilmesi güçlü bir güvenlik duygusu verir ve o insanı ilişkiye değer vermesi ve devam ettirmesi konusunda cesaretlendirir (Bowlby, 2012a; 2012b; 2012c).

Her ebeveyn ve her çocuk benzersizdir ve aralarındaki ilişki derin olduğu kadar karmaşıktır. Bir çocuk ilkin fiziksel çevreyle; ardından giderek genişleyen sosyal çevre ile farklı zihinsel, ruhsal ve sosyal yapılarla temas kurar. Bu dönemde en büyük desteği ebeveyninden veya bakım vereninden bekler. Bir bebek için ebeveyninden ayrı kalacağı her adım korkutucu olurken, büyüyüp çocukluğa ve erişkinliğe doğru yol almasında ebeveyninin çocuklarına önderlik etme becerisi

onların gerçek otoritelerini ortaya koyar. Ebeveynler yorgun, üzgün, duygusal çalkantı veya sözlerin tesir gücünden habersiz olduğu anlarda, çocuğunun korku ve endişe duymasını sağlayacak söz ve davranışlarda bulunması bilinçli ebeveynlerin bile başına gelebilir. Çocukların davranış sinyallerine herhangi bir sebepten dolayı duyarsız kalan ve davranışlarıyla reddeden ebeveynlerin kaygılı çocukları olması muhtemeldir. Yaşanan uzun süreli stres durumunda çocuk, sorunla baş edemez hale gelirse bu duruma uyum sağlamak adına korku, kaygı, katılık, keşif faaliyetlerinden kaçınma gibi davranışlar sergiler (Bowlby, 2012a; Cozolino, 2014; Hendrix ve Hunt, 2001). Bağlanma figüründen kaybetme veya ayrılma tehlikesi varsa, birbirlerine sevgi bağı ile bağlı kişilerin arasındaki mesafe arttığında, ayrılma kaygısı görülür ve bağlanma davranışlarından güven esaslı, ayrılıktan kaçınma, yakınlık arayışı gibi davranışlarla bağlanma aktive olur. Örneğin ebeveynin gözünün önünden ayrılmamak için odadan odaya onu izleyebilir, okula gitmekten kaçınır, başka bir evde geceleme reddeder. Her zaman ebeveyni ile kalmayı ister. Ayrı düştüklerinde ise öfke nöbeti, mide ağrısı, fiziksel rahatsızlıklardan yakınıp. Bu davranışın nedeni ayrıldıkları zaman başına korkunç bir şey geleceği, birbirlerini bir daha hiç göremeyecekleri korkusu, yalnız kalma ve terk edileceği korkusudur (Eisen ve Schaefer, 2005; Rapee vd., 2014; Ruppert, 2011).

Görünen ve görünmeyen tehlikeler karşısında gösterdikleri en doğal tepki olan korku, aslında canlıyı uyararak ve kendini savunmasına yarar sağlayan bir düzenedir. Bilinmeyen yeni olan şeyler bireyi kaygılandırabilir. Çocuklar için düşünülebilecek en büyük korku ebeveyninden ortalıkta kalmak ve ayrı düşmektir. Çocuklukta bu özelliklerinden dolayı çocukları korkutarak yetiştirmenin, özellikle ebeveyninin onlara söz dinletmek için en kolay yol olduğu ortaya çıkar. Kimi evde de çocuk korkutulmadığı halde ürkektir. Bu durum araştırıldığında annenin kendisinde birçok korkular olduğu görülür. Evde baba yokken çocuklarını yanına almadan yatamayan anneler, çocuklarını yetiştirirken onlara kapıyı yabancılara açmaması gerektiğini öğütleyen anneler, kapısına ikiden fazla kilit-sürgü kullanan annelerdeki korku çocuklara bulaşmıştır. Bazen de çocuklarda görülen korkularda, aile ve çocuğun elinde olmayan nedenler; deprem, hırsızlık, yangın, çocuk kaçırılması haberleri, yıldırım, kaza geçirmek çocukta korku başlatabilir. Korkak ve çok kollanmış olarak yetiştirilen çocukların bu tür durumlardan örselenmesi daha kolaydır (Yörükoğlu, 2019).

Bu araştırma çocukların ayrılık kaygılarını değerlendirmeyi sağlayan bir ölçme aracını kazandırmayı amaçlamaktadır. SAAS-ebeveyn formu, ebeveynlerinin çocuğun yaşadıklarını algıladığı kaygıları; SAAS-çocuk formu, çocuğun hissettiği ve yaşadığı kaygıları değerlendirir. Ölçeğin uyarlanması ile Türkiye’de 8-10 yaş çocukların ayrılık kaygısı, Terk Edilme Korkusu (TEK), Felaket Olaylar Endişesi (FOE), Yalnız Kalma Korkusu (YKK) ile ilgili çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Yukarıda verilen bilgilere dayalı olarak bu çalışmanın amacı, 8-10 yaş çocukların ayrılık kaygısını değerlendiren ölçeğin (SAAS) hem çocuk, hem de ebeveyn formunu geçerli ve güvenilir şekilde Türkçe’ye uyarlamak ve çocuklardaki ayrılık kaygısını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Ayrıca genel amaca bağlı olarak aşağıdaki alt amaçlara da cevap aranacaktır.

- ✓ 8-10 yaş çocuklarda ayrılık kaygısını değerlendirme ölçeği-çocuk formu (SAAS-C) geçerli ve güvenilir midir?
- ✓ 8-10 yaş çocuklarda ayrılık kaygısını değerlendirme ölçeği-ebeveyn formu (SAAS-P) geçerli ve güvenilir midir?
- ✓ 8-10 yaş çocuklarda ayrılık kaygısını değerlendirme ölçeği-çocuk formundan (SAAS-C) alınan puanlar çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, anne çalışma durumu, ebeveyn eğitim durumu, kardeş sayısı) göre değişmekte midir?
- ✓ 8-10 yaş çocuklarda ayrılık kaygısını değerlendirme ölçeği-ebeveyn formundan (SAAS-P) alınan puanlar çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, anne çalışma durumu, ebeveyn eğitim durumu, kardeş sayısı) göre değişmekte midir?

YÖNTEM

Çalışmanın Etik Yönü

8-10 yaş çocuklar için SAAS-C/P uyarlama çalışması etik kurul kararı Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (KMU) Sağlık Bilimleri Fakültesi (SBF) Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 26.12.2018 karar tarihi ve 11-2018/43 karar no ile kabul edilmiştir. Bu araştırma Karaman ilinde yapılmıştır. Araştırma verileri Şubat-Haziran 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Katılımcılar gönüllü olarak formu doldurmuşlardır.

Araştırma Grubu ve Veri Toplama Süreci

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmasında, 8-10 yaş 445 çocuk ve 445 annelerinden elde edilen veriler kullanılmıştır. Çalışmada ölçekler ayrı ayrı değerlendirilmiş, ölçekleri yanlış veya eksik dolduran 66 ebeveyn formu – beraberinde çocuk formu- araştırma dışında bırakılmıştır. Ölçekleri tam dolduran 379 anne ile 379 çocuğun (194 erkek, 185 kız) verileri değerlendirilmeye alınmıştır. Ölçeğin tekrar test ölçümleri ilk ölçümden 8 hafta sonra gerçekleştirilmiş olup tekrar test ölçümlerinde 77 çocuk ve annesine ulaşılmış ölçeği yanlış veya eksik dolduran 10 anne-çocuk formu araştırmadan dışlanmıştır. Test-tekrar test olarak ölçekleri tam dolduran 67 çocuk ve bu çocukların annesinden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Çalışmada Kullanılan Ölçme Aracı

Veri toplama aracı olarak, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri için Separation Anxiety Assessment Scale (SAAS)'nin çocuk formu (SAAS-C) ve ebeveyn formu (SAAS-P) kullanılmıştır. Ölçeğin çocuk formuna benzer ölçek geçerliliği için “Spence Çocuklar İçin Kaygı Ölçeği- Çocuk Formu (SCAS)” kullanılmıştır. Çocuklarda ayrılık kaygısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi için demografik bilgi formu kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından demografik bilgi formu oluşturulmuştur. Bu formda çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı ile ilgili bilgiler istenmiştir.

Separation Anxiety Assessment Scale (SAAS): Orjinal adıyla SAAS-çocuk formu 6-10 yaş çocuklar için 2003 yılında Hahn, Hajinlian, Eisen, Winder ve Pincus geliştirmiştir. Bu ölçek, çocukların kaygı ve ayrılık kaygısı ile ilişkili belirtilerini değerlendirmektedir (Eisen ve Schaefer (2005). 2005 yılında Eisen

ve Schaefer ise ölçeğin ebeveyn formunu geliştirmiştir. Ölçeğin orijinal olarak 34 madde ve 6 alt boyutu bulunmaktadır. Yalnız kalma korkusu, terk edilme korkusu, fiziksel hastalık korkusu, felaket olaylar endişesi, (doğal) felaket olaylar endişesi, güvenli sinyaller indeksi. Ölçek 4'lü likert tipi bir ölçek olup alt boyutlar ayrı ayrı ve boyutların toplam puanı şeklinde puanlanmaktadır. Puanın yüksek olması yüksek anksiyete düzeyini belirtir (Eisen ve Schaefer, 2005). 4-5 yaşlarından itibaren ayrılık kaygısının azalması beklenir. Eisen ve Schaefer (2005) ayrılık kaygısı bozukluğu olan 6-10 yaş çocuklarda yalnız kalma korkusu ile %75, Terk edilme korkusu ile %83 oranında uyumlu bulmuştur. Hahn, Hajinlian, Eisen, Winder ve Pincus (2003) çocuk formu (SAAS-C) toplam puan Cronbach alfa değeri .91, yalnız kalma alt boyutu için .93, terk edilme korkusu için .90, fiziksel hastalık korkusu için .83, felaket olaylar endişesi için .82 olduğunu tespit etmiştir. Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği (SAAS)'nin orijinal formunu Eisen ve Schaefer (2005) ebeveyn formu (SAAS-P) toplam puan Cronbach alfa değeri .86, fiziksel hastalık korkusu için .83, yalnız kalma alt boyutu için .90, felaket olaylar endişesi için .82, terk edilme korkusu için .90 olduğunu tespit etmiştir.

Spence Çocuklar İçin Kaygı Ölçeği-Çocuk Formu (SCAS): Anksiyete bozukluklarının farklı boyutlarını DSM-IV ölçütlerine göre çocuk gelişimini dikkate alarak değerlendirmek amacıyla Spence (1998) tarafından geliştirilmiştir. 8-15 arası çocuk formları ile ebeveyn formu için ayrı formlar kullanılmaktadır. SCAS 4 puanlık bir ölçek olup 44 madde ve bir açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Alt boyutları: panik bozukluğu ve agorafobi, ayrılık anksiyetesi, fiziksel yaralanma korkusu, obsesif kompulsif bozukluk, yaygın anksiyete ve sosyal fobi. Ölçekteki altı soru olumlu maddelerdir ve kaygı sorunu olanlara yönelimi önlemek için planlanmıştır. Puanlama 0 (asla)- 3 (her zaman) arasındaki oranları ölçek. Maksimum 114 puan, en yüksek kaygı ölçeği puanını temsil etmektedir. 38 anksiyete belirti maddesinin puanları toplanarak toplam SCAS puanı elde edilir. Ülkemizde uyarılma çalışmasını Direktör ve Bulut Serin (2017) tarafından yapılmış ve ölçeğin Cronbach alfa değeri .83 ve bölünmüş yarı değeri .80 bulunmuştur. Bu ölçek bu çalışmada, SAAS-C ile benzer ölçek geçerliğinin tespiti için kullanılmıştır.

Ölçeğin Türkçe'ye Çevirisi

SAAS ölçeğini uyarlamaya başlamadan önce ölçeği geliştiren A.R.Eisen'den izin alınmıştır. Ölçeğin içeriğini oluşturan, Eisen (2005) tarafından yazılan İngilizce

basım kitabına ulaşılarak ölçek içeriği incelenmiştir. Kitapta ölçeğin hem çocuk formu, hem de ebeveyn formu detaylı açıklanması ölçeğin ülkemize uyarlama çalışmasına yardımcı olmuştur. Orijinali İngilizce olan 34 maddelik ölçek çevirisi için İngilizce çeviride yetkin kişiler tarafından ayrı ayrı maddeleri Türkçe'ye çevirmiş ve bu çalışmada tek yönlü tercüme yöntemi kullanılmıştır. Bu işlemlerin sonunda en uygun çeviriler saptanarak 8 uzman çocuk gelişimci tarafından onaylanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin toplanması için etik kurul izni alınmıştır (Karar no 11-2018/43). Verilerin analizinde SPSS yazılımları kullanılmıştır. Ölçek uyarlama çalışmasında, yapı geçerliliği adına örneklem büyüklüğünün uygunluğu için Kaiser Meyer Olkin (KMO) testi yapılmış, benzer ölçek geçerliği, açıklayıcı faktör analizi, güvenilirlik çalışmalarında test-tekrar test teknikleri ve Cronbach Alpha katsayısı uygulanmıştır. Benzer ölçek geçerliğinde korelasyon katsayısı anlamlılık düzeyi karşılaştırılmıştır. Ölçeğin değişkenler açısından değerlendirilmesinde t testi, One-Way ANOVA, Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

BULGULAR

8-10 Yaş Çocukların Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği Türkçe Uyarlaması Güvenirlik Analizleri

Bu araştırmada 8-10 Yaş Çocukların Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği güvenilirliğini belirlemede ölçek maddelerindeki Cronbach Alpha katsayısına, test-tekrar test sonucuna bakılmıştır. İç tutarlılığın hesaplanması için Cronbach Alpha analizi ve test-tekrar test sonucuna ulaşmak için pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

İç Tutarlık Güvenilirliği

Tablo 1: 8-10 yaş çocuklar için SAAS-C/P Cronbach Alpha Katsayıları (n=379)				
		Madde sayısı	Cronbach Alpha	p
8-10 yaş çocuklarda SAAS-P $\alpha = .82$	Yalnız Kalma Korkusu (YKK)	5	.73	$p < 0.01$
	Terk Edilme Korkusu (TEK)	6	.68	$p < 0.01$
	Felaket Olaylar Korkusu (FOE)	8	.73	$p < 0.01$
8-10 yaş çocuklarda SAAS-C $\alpha = .78$	Yalnız Kalma Korkusu (YKK)	6	.75	$p < 0.01$
	Terk Edilme Korkusu (TEK)	6	.75	$p < 0.01$
	Felaket Olaylar Korkusu (FOE)	6	.58	$p < 0.01$

Tablo 1'e göre; ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı '8-10 yaş çocuklarda Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği – Ebeveyn formu için toplam puan Cronbach Alpha katsayısı .82; YKK için .73, TEK için .68 ve FOE için .73 şeklinde bulunmuştur.

8-10 yaş çocuklarda SAAS-C formunun Cronbach Alpha katsayısı .78; YKK için .75, TEK için .75, FOE için .58 şeklinde bulunmuştur. Belirtilen sonuçlar incelendiğinde, ölçeğin ebeveyn ve çocuk formu ile YKK, TEK ve FOE alt boyutlarının güvenilirlik için uygun ölçümler verdiğini göstermektedir.

Test-Tekrar Test Güvenilirliği

8-10 yaş çocuklarda **Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği –Ebeveyn Formu** uygulanarak sonuçlar arasındaki korelasyon katsayısı tespit edilmiştir.

Tablo 2: 8-10 yaş Çocuklarda Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği –Ebeveyn Formu (SAAS-P) Alt boyutları Test Tekrar-Test Arasındaki Korelasyon Katsayıları (n=67)

		YKK	TEK	FOE	YKK - Tekrar test	TEK- Tekrar test	FOE- Tekrar Test
8-10 yaş Çocuklarda SAAS- P	YKK	1	.25**	.34**	.42*	.06	.25 *
	TEK		1	.50**	-.083	.79**	.41**
	FOE			1	.16	.45**	.61**
	YKK Tekrar Test				1	.08	.28*
	TEK Tekrar Test					1	.48**
	FOE Tekrar Test						1

**; p<.01; *; p<.05

Tablo 2 incelendiğinde, 8-10 yaş çocuklarda SAAS ebeveyn formlarında alt boyutlarının tutarlılık katsayısını belirlemek üzere test-tekrar test için gerçekleştirilen pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı analizi sonucunda 8-10 yaş çocuklarda SAAS-ebeveyn formunda, yalnız kalma korkusu puanları arasında ($r=.42$ $p< .05$) düzeyinde, terk edilme korkusu puanları arasında ($r=.79$ $p< .01$), felaket olaylar endişesi puanları arasında ($r=.61$ $p < .01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgular ölçeğin SAAS-ebeveyn formunun zamana bağlı kararlı sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3: 8-10 yaş Çocuklarda Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği –Çocuk Formu (SAAS-C) Alt boyutları Test Tekrar-Test Arasındaki Korelasyon Katsayıları (n=67)

		1	2	3	1a	2a	3a
8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C	1.YKK	1	.25**	.21*	.69**	.24*	.27*
	2.TEK		1	.38**	.21	.61*	.21
	3.FOE			1	.15	.34**	.41**
	1a.YKK Tekrar Test				1	.31**	.35**
	2a.TEK Tekrar Test					1	.44**
	3a.FOE Tekrar Test						1

**; p<.01; *; p<.05

Tablo 3 incelendiğinde, 8-10 yaş çocuklarda SAAS çocuk formunda alt boyutlarının tutarlılık katsayısını belirlemek üzere test-tekrar test için

gerçekleştirilen pearson momentler çarpım korelasyon katsayısı analizi sonucunda 8-10 yaş çocuklarda SAAS-çocuk formunda, yalnız kalma korkusu puanları arasında ($r=.69$ $p < .01$) düzeyinde, terk edilme korkusu puanları arasında ($r=.61$ $p < .05$) düzeyinde, felaket olaylar endişesi puanları arasında ($r=.41$ $p < .01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgulardan ölçeğin SAAS-çocuk formunun zamana bağlı kararlı sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır.

	1.	2.	3.	4.
1. 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P	.59**			
2. 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P YKK		.66**		
3. 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P TEK			.47**	
4. 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P FOE				.34**

** : $p < .01$

Tablo 4 incelendiğinde, ölçeğin çocuk-ebeveyn formları ve alt boyutları arasında madde toplam korelasyonları incelendiğinde, 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P ile 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C arasında ($r=.59$ $p < .01$) düzeyinde; 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P YKK ile 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C YKK arasında ($r=.66$ $p < .01$) düzeyinde; 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P TEK ile 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C TEK arasında ($r=.47$ $p < .01$) düzeyinde; 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P FOE ile 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C FOE arasında ($r=.34$ $p < .01$) düzeyinde istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgular ölçeğin çocuk ve ebeveyn formunun test-tekrar test güvenilirliğine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Geçerlilik Çalışması ve Bulgular

Bu bölümde 8-10 yaş çocuklarda SAAS-C/P Formu yapı geçerliliği ile kapsam ve dil geçerliği ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Kapsam ve Dil Geçerliği

8-10 yaş çocuklarda SAAS-C/P'nin Türkçe'ye çevrilmiş son halinin kontrolünden sonra ölçeğin kapsam geçerliğinin kontrolü için alanında uzman (en az doktora düzeyinde) 8 öğretim elamanından ölçekteki maddelerin ölçeğin alt boyutlarını ölçmeye uygunluğunun kontrolü gerçekleştirilmiştir. Uzmanlar sözlü ve yazılı olarak görüşlerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda uzman

görüşlerinin değerlendirilebilmesi amacıyla çalışmada, öneri ve uygun-uygun değil ifadelerini içeren form sunulmuş ve uzmanların maddeleri ayrı ayrı değerlendirmeleri istenmiştir. Sonraki aşamada ise, uzman görüşleri yönünde gözden geçirilip tekrar düzenlenerek ölçek son haline ulaşmıştır. Hakemler arası tutarlık sonuçları incelendiğinde (Intraclass Correlation Coefficient) korelasyon katsayısı 0.91 olduğu görülmektedir. Bu sonuç, uzmanların ölçek maddelerinin uygun olduğuna dair görüş birliğinde olduğunu göstermektedir.

Benzer Ölçek Geçerliği

Çalışmanın bu aşamasında 8-10 yaş çocuklara, 1998 yılında Spence tarafından geliştirilen ‘Spence Çocuklar İçin Kaygı Ölçeği- Çocuk Formu’ ile ölçeğin çocuk formu (SAAS-C) birlikte uygulanmış ve her bir ölçekten alınan puanlara ilişkin korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C Alt boyutları ile Spence Çocuklar İçin Kaygı Ölçeği- Çocuk Formu arasındaki Korelasyon Katsayıları (n=379)

SAAS-Çocuk Formu ile Spence çocuklar için kaygı ölçeği- çocuk formu toplam puanı ile

- ✓ Yalnız Kalma Korkusu arasında ($r=.44$ $p< .01$) düzeyinde;
- ✓ Terk edilme korkusu arasında ($r=.66$ $p< .01$) düzeyinde;
- ✓ Felaket olaylar endişesi arasında ($r=.52$ $p< .01$) düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

SAAS-Çocuk Formu ile Spence çocuklar için kaygı ölçeği- çocuk formu toplam puanı arasında orta düzeyde korelasyon saptanmıştır.

Yapı Geçerliği

Çalışmada kullanılan verilerin faktör analizi için yeterliliğini saptamak için KMO testi kullanılmıştır. KMO değeri SAAS-P .81, SAAS-C için .78 olması ile toplanan verilerin açımlayıcı faktör analizi kullanımına uygun olduğu görülmüştür. Açımlayıcı faktör analizinde temel bileşenler analizi ve dik döndürme yöntemlerinden varimaxtan yararlanılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması olmasından dolayı, maddelere çocukların cevap verememesi, anlaşılmadığını göstermekte ve analizler sonucunda alınan puanların düşük olması sonucunda, uzman görüşüyle bazı maddelerin ölçek dışında bırakılması uygun görülmüştür.

Tablo 6: 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-P İçin Açıklayıcı Faktör Analizi			
	F1 (YKK) Bileşen/Faktör Değeri	F2 (TEK) Bileşen/Faktör Değeri	F3 (FOE) Bileşen/Faktör Değeri
Madde 1	.648		
Madde 7	.593		
Madde 13	.837		
Madde 22	.812		
Madde 30	.483		
Madde 6		.483	
Madde 10		.451	
Madde 12		.612	
Madde 15		.611	
Madde 19		.478	
Madde 20		.501	
Madde 25		.602	
Madde 33		.623	
Madde 9			.717
Madde 14			.642
Madde 21			.582
Madde 26			.607
Madde 27			.503
Madde 31			.437
Özdeğeri	2.57	2.87	2.53
Açıklanan Varyans KMO= .81 Açıklanan Varyans Toplam = % 42.6	13.26	15.08	13.32

Tablo 6'daki bulgulara göre, SAAS-P 3 faktörlü ve 19 maddeden oluştuğu saptanmıştır. Ölçek 4'lü likert tipindedir. SAAS-P'de YKK için min. 5, max. 20; TEK için min. 8, max. 32; FOE için min. 6, max. 24 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanların yükselmesi, çocuğun yaşadığı ilgili alt boyuttaki kaygı, korku düzeyinin de yükselmesi şeklinde yorumlanır. 19 maddeden oluşan ölçek, SAAS-P toplam puan olarak alınabilecek en yüksek puan 76'dır.

Tablo 7: 8-10 yaş Çocuklarda SAAS-C için Açıklayıcı Faktör Analizi			
	F1 (Yalnız Kalma Korkusu-YKK) Faktör Değeri	F2 (Terk Edilme Korkusu-TEK) Faktör Değeri	F3 (Felaket Olaylar Endişesi-FOE) Faktör Değeri
Madde 1	.699		
Madde 7	.686		
Madde 13	.842		
Madde 22	.707		
Madde 28	.494		
Madde 30	.418		
Madde 6		.549	
Madde 9		.701	
Madde 10		.576	
Madde 14		.744	
Madde 21		.717	
Madde 26		.663	
Madde 12			.401
	F1 (Yalnız Kalma Korkusu-YKK) Faktör Değeri	F2 (Terk Edilme Korkusu-TEK) Faktör Değeri	F3 (Felaket Olaylar Endişesi-FOE) Faktör Değeri
Madde 25			.543
Madde 27			.550
Madde 29			.485
Madde 31			.652
Madde 33			.680
Özdeğeri	2.71	2.95	2.08
Açıklanan Varyans KMO= 78	15.06	16.40	11.55
Açıklanan Varyans Toplam = % 43.04			

Tablo 7'ye göre, SAAS-C 3 faktörlü olup 18 maddeden oluştuğu saptanmıştır. Ölçek 4'lü likert tipindedir. SAAS-C'ta YKK, TEK ve FOE her bir alt boyut için min. 6, max. 24 puan alınmaktadır. 18 maddeden oluşan ölçek, SAAS-C toplam puan olarak alınabilecek en yüksek puan 72'dir (Tablo 6).

Yapılan tüm analiz sonuçları 8-10 yaş çocuklarda Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği çocuk ve ebeveyn formunun kullanılması için yeterli

düzeyde güvenilir olduğunu ve geçerli bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrılık kaygısı değerlendirme ölçeği çocuk ve ebeveyn formundan elde edilen puanlar çeşitli değişkenler açısından (Çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı) incelenmiştir.

Cinsiyetler arasındaki farkı ölçmek için t testi analizleri uygulanarak ayrılık kaygısı değerlendirme ölçeğinin çocuk ve ebeveyn formu toplam puan ortalama değerleri ve standart sapmaları tablo 8’de verilmiştir.

	Grup	n	Ortalama	Standart Sapma	t	P
SAAS-P Toplam Puan	Kız	185	29.12	6.72	2.461	.014
	Erkek	194	31.08	7.92		
SAAS-C Toplam Puan	Kız	185	30.52	7.53	2.525	.012
	Erkek	194	32.38	7.40		

Tablo 8’e göre, SAAS-P toplam puanı cinsiyete göre incelendiğinde kızlarda 29.12 ± 6.72 ; erkeklerde 31.08 ± 7.92 olup erkeklerin kızlara göre daha yüksek ayrılık kaygısı yaşadığı tespit edilmiştir ($p = .014 < 0,05$). Ayrıca SAAS-C toplam puanı cinsiyete göre incelendiğinde kızlarda 30.52 ± 7.53 ; erkeklerde 32.38 ± 7.40 olup erkeklerin kızlara göre daha yüksek ayrılık kaygısı yaşadığı tespit edilmiştir ($p = .012 < 0,05$).

8-10 yaş çocukların yaşlar arasındaki farkı ölçmek için One-Way ANOVA testi yapılarak ayrılık kaygısı değerlendirme ölçeğinin çocuk ve ebeveyn formu toplam puan ortalama değerleri ve standart sapmaları tablo 9’da verilmiştir.

	Grup	n	Ortalama	Standart Sapma	f	p
SAAS-P Toplam Puan	8 yaş	120	29.15	7.03	1.289	.197
	9 yaş	97	31.64	7.69		
	10 yaş	162	29.65	7.27		
SAAS-C Toplam Puan	8 yaş	120	29.89	7.40	1.193	.109
	9 yaş	97	31.25	7.01		
	10 yaş	162	31.79	7.76		

Tablo 9'a göre, SAAS-P toplam puanları yaşlara göre incelendiğinde 8 yaşındaki çocuklarda 29.15 ± 7.03 ; 9 yaşındaki çocuklarda 31.64 ± 7.69 ; 10 yaşındaki çocuklarda 29.65 ± 7.27 olduğu tespit edilerek 8, 9 ve 10 yaşa göre SAAS-P farkı istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($f= 1.289$ $p=.197 > 0,05$). Ayrıca, SAAS-C toplam puanları yaşlara göre incelendiğinde 8 yaşındaki çocuklarda 29.89 ± 7.40 ; 9 yaşındaki çocuklarda 31.25 ± 7.01 ; 10 yaşındaki çocuklarda 31.79 ± 7.76 olduğu tespit edilerek SAAS-C toplam puanları 8, 9 ve 10 yaşa göre farkı ($f=1.193$ $p=.109 > 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Tablo 10: 8-10 yaş çocuklarda SAAS-C/P Toplam Puan ortalamalarının kardeş sayısına göre Mann-Whitney U testi analizleri

	Grup	n	Ortalama	Standart Sapma	z	p
SAAS-P Toplam Puan	Tek Çocuk	28	33.57	7.99	-2.520	.012
	2 ve üzeri kardeş	330	29.82	7.31		
SAAS-C Toplam Puan	Tek Çocuk	28	34.74	8.16	-2.329	.020
	2 ve üzeri kardeş	330	31.10	7.48		

z: Mann-Whitney U test değerini göstermektedir.

Tablo 10'a göre SAAS-P toplam puanları kardeş sayısına göre karşılaştırıldığında tek çocukların 33.57 ± 7.99 ; 2 ve daha fazla kardeş olan çocukların 29.82 ± 7.31 şeklinde tespit edilerek aralarında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2.520$; $p=.012 < 0.05$) ve tek kardeş olan çocukların 2 ve daha fazla kardeş olanlara göre daha fazla ayrılık kaygısı yaşadığı saptanmıştır. Ayrıca SAAS-C toplam puanları kardeş sayısına göre karşılaştırıldığında ise, tek çocukların 34.74 ± 8.16 ; 2 ve daha fazla kardeş olan çocukların 31.10 ± 7.48 şeklinde tespit edilerek aralarında fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2.329$ $p=.020 < 0.05$) ve tek kardeş olan çocukların 2 ve daha fazla kardeş olanlara göre daha fazla ayrılık kaygısı yaşadığı saptanmıştır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada 8-10 yaş çocukların ayrılık kaygısını değerlendirme amacıyla Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği (SAAS)'nin orijinal halini Hahn, Hajinlian, Eisen, Winder ve Pincus (2003) çocuk formu (SAAS-C); Eisen ve Schaefer (2005) ebeveyn formunu (SAAS-P) geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapılarak 8-10 yaş çocuklarda ayrılık kaygısı çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

Çalışmada ilk olarak ayrılık kaygısı değerlendirme ölçeğinin hem çocuk formu, hem de ebeveyn formu Türkçeye ve kültürümüze uygunluğu 8-10 yaşındaki 445 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri tarafından test edilerek ölçeğin geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Türkçe uyarlama çalışmasında yapılan toplanan verilerin analizleri sonucuna göre, ölçek üç alt boyut oluşmuştur. Ölçek orijinalinde 34 madde olup bazı maddelere çocukların cevap verememesi, anlaşılmadığını göstermekte ve analizler sonucunda alınan puanların düşük olması sonucunda, uzman görüşüyle bazı maddelerin ölçek dışında bırakılması uygun görülmüştür. Ayrıca boyutlara dağılan maddelerin bazılarında farklılık görülmüştür.

Ayrılık kaygısı değerlendirme ölçeği ile ilgili alanyazın incelendiğinde, Chessa vd. (2012) 6-10 yaş 358 İtalyan çocuklarda uyarlayarak SAAS-C formu $\alpha=.89$, Yalnız kalma korkusu .69, terk edilme korkusu .72, felaket olaylar endişesi .72, fiziksel hastalık korkusu .54 olduğunu belirtmektedir. İranlı okul öncesi çocukların annelerinden elde edilen verilerde, SAAS-P formun $\alpha=.76$, Yalnız kalma korkusu $\alpha=.72$; felaket olaylar endişesi $\alpha=.63$; terk edilme korkusu $\alpha=.73$; fiziksel hastalık korkusu $\alpha=.68$ olduğunu belirtilmektedir (Talaiejad vd., 2014). 8-11 yaşındaki 1397 İtalyan çocuk için SAAS-C formu $\alpha=.83$; Yalnız kalma korkusu $\alpha=.68$, terk edilme korkusu $\alpha=.61$, FOE $\alpha=.71$, fiziksel hastalık korkusu $\alpha=.58$ şeklinde bulunmuştur (Delvechio vd., 2015). Orenes, Méndez, García Fernández (2017) 8-11 yaş 1281 İspanyol çocuk üzerinde yapılan SAAS-C geçerlik güvenilirlik çalışmasında $\alpha=.84$ olarak bulunmuştur. Orenes, García Fernández Méndez (2019) SAAS-P İspanyol çocukların 4127 ebeveyninde yapılan çalışmada geçerlik güvenilirlik çalışmasında $\alpha=.84$; TEK $\alpha=.72$; felaket olaylar hakkında endişe $\alpha=.83$; Yalnız Kalma Korkusu $\alpha=.73$; fiziksel olaylar korkusu için $\alpha=.71$ şeklinde bulunmuştur. Bu çalışmada ise 8-10 yaş çocuklarda SAAS-P $\alpha=.82$; Yalnız Kalma Korkusu .73, terk edilme korkusu .68, Felaket Olaylar Korkusu .73 şeklinde bulunmuştur. Ölçeğin çocuk formunda 8-10 yaş çocuklarda SAAS-C $\alpha=.78$, Yalnız Kalma Korkusu .75,

Terk Edilme Korkusu .75, Felaket Olaylar Korkusu .58 şeklinde bulunmuştur. Bu sonuçlar ülkemizde bu ölçeğin geçerli ve güvenilir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir.

Ayrılma kaygısının cinsiyetlere göre farkı incelendiğinde bu çalışmada erkeklerin ayrılık kaygısının kızlardan daha yüksek olduğunu tespit edilmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında kişilik özellikleri, bireysel ilişkiler, çevresel ve aile dinamiklerinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrılık kaygısının cinsiyete göre değişip değişmediğini araştıran çalışmalar incelendiğinde; Chessa (2012) çalışmasında kızlarda ayrılık kaygısının erkeklere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Aynı şekilde Me'ndez ve ark. (2014) 8-11 yaş çocukların ayrılık kaygılarını incelediği çalışmasında kızların ayrılık kaygılarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. 8-15 yaş çocuklarda yapılan çalışmada, kızların kaygı duyarlılığını erkeklere göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (Yılmaz ve Zinnur Kılıç, 2015). Kozancıoğlu (2012) çalışmasında cinsiyete göre kaygı düzeyinin değişmediğini tespit etmiştir. 9-12 yaş çocukların kaygılarının incelendiği Demiriz ve Ulutaş (2003) çalışmasında da kızlarda kaygının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Tosun ve Zorlu (2019) çalışmasında erkek çocukların kızlara göre daha kaygılı olduğunu saptamıştır.

Bu çalışmada 8-10 yaş çocuklarda, yaş değişkenine göre ayrılık kaygısı toplam puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bu sonuç, 8-10 yaş çocukların ilkökula devam ettikleri dönem olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. Kaygının yaş değişkenine göre değişip değişmediğini araştıran çalışmalar incelendiğinde; Kozancıoğlu (2012) çalışmasında yaşa göre kaygı düzeyinin değişmediğini tespit etmiştir. Koçtak'ın (2008) çalışmasında da 7-11 yaş arası çocuklar üzerinde yaptığı çalışmasında yaş değişkenine göre kaygının değişmediğini tespit edilmiştir. Me'ndez ve ark. (2014) 8-11 yaş çocukların ayrılık kaygılarını incelediği çalışmasında yaş arttıkça çocukların ayrılık kaygılarının azaldığını tespit etmiştir. Chessa (2012) 6-10 yaş İtalyan çocuklardaki çalışmasında yaş küçük olanların daha kaygılı olduklarını tespit etmiştir.

Bu çalışmada tek kardeş olan çocukların iki ve daha fazla kardeş olan çocuklara göre daha kaygılı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuç, tek çocuklarda kaygısını paylaşabilme veya korkusunu giderebilmede akran desteğinin eksikliğini hissettiği şeklinde yorumlanabilir. Kaygının kardeş sayısı değişkenine göre değişip değişmediğini araştıran çalışmalar incelendiğinde; Aral (1997), Demiriz ve Ulutaş (2003) ve Çetin ve Eker (2019) çocukların kardeş sayıları arttıkça kaygı puan ortalamalarının da arttığı şeklinde bir ilişki tespit etmişlerdir.

SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

Çalışmanın etik kurul alınan şehirdeki 8-10 yaşındaki 445 çocuk ve onların annelerine ulaşılmış olması bu çalışmanın sınırlılığıdır. Çocukların anket doldurma becerilerinin yeterince gelişmemiş olması bu çalışmanın sınırlılıkları arasında sayılabilir. Türkiye çapında farklı bölgelerden örneklemeler alınarak bu çalışmanın tekrarlanması önerilebilir. Sonraki araştırmalarda, çocuklarda ayrılık kaygısı farklı örneklem gruplarına da uygulanabilir. Bu çalışmada ele alınan değişkenler dışında güncel konulara ilişkin başka değişkenler açısından incelenmesi önerilebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada Eisen ve Schaefer (2005) tarafından ebeveyn formu (SAAS-P); Hahn, Hajinlian, Eisen, Winder ve Pincus (2003) tarafından çocuk formu (SAAS-C) geliştirilen 8-10 yaş çocuklarda Ayrılık Kaygısı Değerlendirme Ölçeği – Çocuk Formu ve ebeveyn formunun Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, SAAS-C/P’te 3 alt boyut saptanmıştır: Terk Edilme Korkusu (TEK), yalnız kalma korkusu (YKK) ve Felaket Olaylar endişesi (FOE). Ölçeğin kolay uygulanabilir, kısa oluşu ve ebeveyn formu ile çocuk formu arasındaki korelasyonun orta düzey olması, çocukların ebeveynler tarafından algılanan YKK, FOE ve TEK ile çocuklar tarafından hissedilen YKK, FOE ve TEK’in tutarlı sonucu elde edilmiştir. Bu ölçeğin Türkçe uyarlaması yapılarak ülkeye kazandırılmasıyla 8-10 yaş çocuklarda patolojik boyutta olmayan ayrılık kaygısı, felaket olaylar korkusu ve terk edilme korkuları yetişkinler tarafından fark edilerek değerlendirilebilmesi sebebiyle bu alandaki araştırmalara yönelik önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir. 8-10 yaş çocuklarda SAAS-C/P cinsiyet, yaş, kardeş sayısı değişkenlerine göre incelenmiştir. 8-10 yaş arası Erkek çocuklarda ayrılık kaygısının toplam puanı kızlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

KAYNAKÇA

- Aral, N. (1997). *Fiziksel İstismar ve Çocuk*, Tekışık Veb Ofset Tesisleri, Ankara.
- Bowlby J. (2012a). *Bağlanma* (Çev: Tuğrul Veli Soylu) İstanbul: Pinhan Yayıncılık
- Bowlby J. (2012b). *Güvenli Bir Dayanak* (Çeviren: Sarp Güneri) 1. Baskı. İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları: 84.
- Bowlby J. (2012c). *Sevgi Bağlarının Kurulması Ve Bozulması* (Çev: Meltem Kamer) İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Bowlby J. (2014). *Ayrılma* (Çev: Müge Günay) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bowlby J., (2015). *Kaybetme*. Bağlanma ve Kaybetme III. Cilt (Çeviren: Nur Nirven-Nüket Diner) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Chessa D., Riso D.D., Delvecchio E., Adrianalis (2012). Assessing Separation Anxiety In Italian Youth: Preliminary Psychometric Properties Of The Separation Anxiety Assessment Scale. *Perceptual & Motor Skills Physical Development & Measurement* 115(3): 1-22.
- Cozolino, L. (2014). *İnsan İlişkilerinin Nörobilimi* (Çeviren: M. Benveniste) İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Çetin, E., Eker, E. (2019). “4-6 Yaş Arası Çocukların Kaygı Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi”, *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(21): 1220- 1228.
- Delvecchio E., Miconi D., Riso D.D. (2015). Early evidence of the Italian validation of Separation Anxiety Assessment Scale for Children, *European Journal of Development Pybology*, 12(3): 335-343.
- Demiriz, S , Ulutaş, İ . (2003). 9 12 Yaş Çocuklarının Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 3 (1).
- Direktör C., Bulut Serin N. (2017). Psychometric Properties of Spence Children’s Anxiety Scale (SCAS). *EURASIA Journal of Mathematics Science and Technology Education*. ISSN: 1305-8223 (online) 1305-8215 (print). 13(10):6625-6636. DOI: 10.12973/eurasia.2017.01098a
- Eisen A.R, Schaefer C.E. (2005). *Separation Anxiety in Children and Adolescents*, the guilford press, New York, London.
- Güvenderer Doksat, N , Demirci Ciftci, A . (2016). Bağlanma ve Yaşamdaki İzdüşümleri . *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 25 (4), 489-501 . DOI: 10.17827/aktd.253561
- Hahn, L., Hajinlian J., Eisen A.R., Winder B., Pincus D.B. (2003). Measuring The Demension of Separation anxiety and early panic in children and adolescents: The Separation Assessment Scale. In A.R. Eisen (Ed.), *Recent Advences in the teratment of separation anxiety and panic in Children and adolescents*. Paper presented at the 37th annual convention of the association fort he advancement of behavior therapy, Boston, MA.
- Hendrix, H., ve Hunt, H. (2001). *Ailede İyileştirici Sevgi* (Çeviren: A. Çayır), 1. Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Koytak N S. (2008). 7-11 yaş grubundaki çocuklarda ölüm kavramı ve ölüm kaygısının araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kozancıoğlu, G . (2012). Çocukların Anksiyete Düzeyleri İle Annelerin Tutumları Arasındaki İlişki. *Psikoloji Çalışmaları*, 14 (0), 83-103. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iupcd/issue/9419/117895>.
- Me´ndez X., Espada J. P., Orgile´ M., Llavona L. M., Garcı´a-Ferna´ndez J. M. (2014). Children’s Separation Anxiety Scale (CSAS): Psychometric Properties. *PLoS ONE* 9(7): e103212. doi:10.1371/journal.pone.0103212.
- Mofrad S., Abdullah R., Samah B.A. (2009). Perceived Parental Overprotection and Separation Anxiety: Does Specific Parental Rearing Serve as Specific Risk Factor. *Asian Social Science*, 5(11): 109-116.
- Mofrad S., Abdullah R., Uba I. (2010). Attachment Patterns and Separation Anxiety Symptom, *Asian Social Science*, 6 (11): 148-153.
- Orenes A., Méndez X., García- J.M. (2017). Spanish Validation of the Separation Anxiety Assessment Scale. *Child Psychiatry Hum Dev.*, 48(3):468-477. doi: 10.1007/s10578-016-0673-0.
- Orenes A., García-Fernández J.M., Méndez X. (2019). Separation Anxiety Assessment Scale—Parent Version: Spanish Validation (SAAS-P: Spanish Validation). *Child Psychiatry & Human Development* 50:826–834. <https://doi.org/10.1007/s10578-019-00885-6>
- Rapee, R.M., Spence S.H., Cobham V., Wignall A. (2014). *Kaygılı Çocuğa Yardım*. (Çev: R. Baykaldı) (2. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Ruppert F. (2011). Travma, Bağlanma ve Aile Konstelasyonları, (Çev: Fatma Zengin) (1. Basım) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Spence, S. H. (1998). A measure of anxiety symptoms among children. *Behavior Research and Therapy*, 36, 545-566.
- Talaiejad N., Mazaheri M.A., Ghanbari S., Asgari A. (2014). Psychometric Properties of Separation Anxiety Assessment Scale (Parent Version), *The Neuroscience Journal of Shefaye Khatam*, 2(3):112.
- Tosun Ü., Zorlu A. (2019). İlkokul 3. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi. DOI: 10.22559/folklor.978 Folklor/edebiyat, cilt:25(97-1): 768-780
- Yılmaz S., Zinnur Kılıç E. (2015). Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı İndeksi’nin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Türk Psikiyatri Dergisi*. 26(3):197-203.
- Yörükoğlu, A. (2019). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (39. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Yazarlar.

Dr. Öğr. Üyesi Saniye Teze, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye
eposta: steze@gantep.edu.tr

Saniye Teze, Ph.D., Gaziantep University, Gaziantep, Türkiye, eposta: steze@gantep.edu.tr

Prof. Dr. Emel Arslan Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye,
eposta: emelarslan@erbakan.edu.tr

Emel Arslan, Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye, eposta:
emelarslan@erbakan.edu.tr

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

No conflict of interest is reported by the authors.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

This research is not funded by any means. .

ORCID

Yazar Saniye Teze <http://orcid.org/0000-0003-0079-7382>

Yazar Emel Arslan <https://orcid.org/0000-0002-1294-0855>

Extended Abstract

Introduction: Every parent and every child is unique, and the relationship between them is as complex as it is deep. A child first interacts with the physical environment; then it comes into contact with the ever-expanding social environment and different mental, spiritual and social structures. During this period, he expects the greatest support from his parents or caregivers.

Parents who are insensitive to children's signals for any reason and reject with their behavior are likely to have anxious children. In case of long-term stress, if the child cannot cope with the problem, he/she exhibits behaviors such as fear, anxiety, rigidity, and avoidance of exploration activities in order to adapt to this situation. If there is a danger of separation or loss from the attachment figure, when the distance between people who are attached to each other with a loving bond increases, separation anxiety is observed and attachment is activated with behaviors such as trust, avoidance of separation, and seeking closeness.

The aim of this study is to adapt both the child and parent forms of the scale (SAAS) assessing separation anxiety of 8-10 year old children into Turkish in a valid and reliable way and to examine the scale in terms of various variables. Eisen and Schaefer (2005) parent form (SAAS-P) of the Separation Anxiety Rating Scale (SAAS); Hahn et al. (2003) developed the children's form (SAAS-C).

Method: In order to obtain the necessary data in the study, 445 children (211 boys, 234 girls) aged 8-10 (85-120 months) filled out the child form of the scale; The mothers (445) of the children who completed the scale were asked to fill in the parent form of the scale. In the analysis of data using SPSS program, test-retest, internal consistency coefficient, exploratory factor analysis, and similar scale validity were used. The child and parent form of the scale were examined in terms of the child's age, gender, number of siblings. Significance level of correlation coefficient was compared in similar scale validity. T test, One-Way ANOVA, Mann-Whitney U test were used to evaluate the scale in terms of variables.

Results: The SAAS-P reliability coefficient was .82 and the SAAS-C value was .78 in children aged 8-10 years. In both forms of the scale, its sub-

dimensions are 'Fear of Abandonment' (TEK), 'Fear of Being Alone' (YKK) and 'Anxiety of Catastrophic Events' (FOE), with Cronbach Alpha coefficients varying between .58 and .75. The findings in the study show that the parent and child form of the scale can measure separation anxiety in children aged 8-10 years, in a valid and reliable way. SAAS-C was found to have 3 factors and consisted of 18 items. The scale is in 4-point Likert type. In SAAS-C, YKK, TEK and FOE are min. for each sub-dimension. 6, max. 24 points are taken. Consisting of 18 items, the highest score that can be obtained as a SAAS-C total score is 72. It was determined that SAAS-P consisted of 3 factors and 19 items. The scale is in 4-point Likert type. For YKK in SAAS-P, min. 5, max. 20; for TEK min. 8, max. 32; for FOE min. 6, max. 24 points are taken. Consisting of 19 items, the highest score that can be obtained as a SAAS-P total score is 76. An increase in the scores obtained from the scale is interpreted as an increase in the level of anxiety and fear in the relevant sub-dimension of the child. For similar scale validity, a moderate correlation was found between SAAS-Child Form and Spence's anxiety scale-child form total score for children. According to the child and parent form of the scale, boys, single children were found to be more anxious. There was no significant difference in the age variable.

Discussion & Conclusion: According to the results obtained from this study, it shows that SAAS-C/P can be used in a valid and reliable way in our country. According to the child and parent form of the scale, boys, single children were found to be more anxious. There was no significant difference in the age variable. It may be recommended to repeat this study by taking samples from different regions throughout Turkey. In future research, separation anxiety in children can also be applied to different sample groups. Apart from the variables discussed in this study, it can be suggested to examine it in terms of other variables related to current issues.